

στούς απογόνους μας ατέλειωτον αγώνα — μα τώρα έχουμε υποχρέωση ν' αρπάξουμε τὰ δπλα, νὰ βγούμε μπροστά και μὲ τὰ νεανικά μας μπράτσα νὰ πιάνουμε τὴν ἴδια στιγμή δλους τοὺς λαιμούς τῶν εἰδῶλων, νὰ τοὺς σφίξουμε γερὰ γιὰ νὰ τὰ ἰδοῦμε νὰ πέφτουν μπροστά μας — στὴν αἰώνια λήθη. Ἐνωσή, χρειζοῦμαστε πρῶτ' ἀπ' ἄλλα γι' αὐτό, ἔνωσή κάτω ἀπὸ φιλελεύτερες ἀρχές, ἔνωσή χωρὶς προσωπικά πάθη, μὲ τὴν Ἰδέα μόνο μπροστά. Ὁρεξή γιὰ τὸν ἀγώνα, εἶν' τὸ δεύτερο. Ἐχοντας τὰ δυὸ αὐτά, εἴμαστε βέβαιοι πὼς θαῦρομε και τὰ μέσα νὰ τὸν ἐξακολουθήσουμε· εἴμαστε βέβαιοι. πὼς θὰ μπορέσουμε νὰ βγάλουμε τὸ λαὸ μας ἀπ' τὴν πνευματικὴ σκλαδιά, ὅπως οἱ πατέρες μας τοῦ 21 ἀπ' τὴν πολιτικὴ εἴμαστε βέβαιοι πὼς θ' ἀνατείλει και στὸν τόπο μας ἡ μέρα, πού ὁ Ἥλιος θὰ ρίχνει τὸ φῶς του σὲ κάθε γωνιὰ Ἑλληνικῆς γῆς· κι ἔτσι ἔχουμε τὴν ἐλπίδα, πὼς, δταν μὲ τὸ καλὸ θὰ γιορτάσει τὰ πενήντα του χρόνια ὁ «Νουμάς», ἔμεῖς ἀπόμαχοι πὰ θὰ ρίχνουμε ματιὰ εὐχαρίστηση στὰ περασμένα χρόνια, θὰ αἰστανόμαστε τὴν ἀνακούφιση πού αἰστάνονται σήμερα οἱ πρῶτοι ἀγωνιστὲς μὲ τὸ «Νουμά», ἀκούοντας πάλι τῶν φιλόδοξων νέων τὸ χαρωπὸ τραγούδι, ὅπως οἱ σημερινοὶ γέροι τὸ δικό μας,

«Ἐμεῖς ζοῦμε, δικές μας εἶν' οἱ ὥρες

«Κι ἔχει δίκαι' ὁ ΖΩΝΤΑΝΟΣ».

A. ΤΡΑΝΟΣ

Ο ΔΡΟΜΟΣ ΤΟΥ «ΝΟΥΜΑ»

Ἡ Νέα Ἑλλάδα εἶναι ὁ μόνος τόπος πού οἱ ἀγῶνες γιὰ ὀρισμένες ἀρχές και ἰδέες, κρίνονται σὰν κάτι πρωτόφαντο και παράξενο. Τοῦτο ἔρχεται, γιὰτι κι ὁ πολὺς κόσμος και οἱ λεγόμενες μορφωμένες τάξεις βρίσκονται ἀκόμα σ' ἐποχὴ βαρβαρότητας πού σημάδι τῆς ἀλάθευτο εἶναι ἡ ἔλλειψη πνευματικοῦ πολιτισμοῦ. Ὅπου δὲν ὑπάρχει ζωὴ, κίνηση, ὅπου θλίβεται τὸ πνεῦμα ἑνὸς λαοῦ κάτω ἀπὸ προγονικούς θαμνομοῦς και πατριωτικὰς μανίες, ὅπου στενεύουν τὰ σίνορα κάθε δράσης μονάχα γιὰ διάφορους «ἐθνικούς σκοπούς», ὅπου λείπει μιὰ κάποια φυλετικὴ διοργάνωση, ὅχι τεχνικὰ ἐπιβλημένη μὲ «καθήκοντα» και μὲ «θυσίες», μιὰ ἐσώτερη και ἀσύνειδη πού ἔρχεται ἀπὸ τὴν πράξη και μόνο, ὅπου βασιλεύει ἡ ἐπιτυχία τῆς ἀερολογίας, ὅπου διευτύνουν πολιτεία και κοινὴ γνώμη οἱ ἐπιτήδειοι ὕμνολόγοι τῆς κάθε ἀδεξιούσης και στενοκεφαλιάς τοῦ λαοῦ, ἐκεῖ δὲν μπορεῖ ποτὲς νὰ γεννηθῇ και νὰ ὑπάρξῃ πλατύτερη ἀντίληψη γιὰ τὸν ἄθροπο, γιὰ τὴ ζωὴ, γιὰ τὸ πνεύ-

μα, γιὰ ἰδέες και ἀρχές. Μιὰν ἀφιλοσόφητη σκέψη τῆς στιγμῆς πνέει ἀπάνου ἀπ' ἄλους, κ' ἔτσι ἡ μακρόχρονη συνήθεια μπάζει ἕνα ἔθνος ἀλάκαιρο σὲ φαῦλο κύκλο γιὰ νὰ στριφογυρίξῃ ἀνάμεσά του ἑλοένα.

Οἱ κατάρεις και τ' ἀναθέματα πού ἀκουστήκανε σὰν ξέσπασε ἡ ἀγῶνας τῆς γλωσσικῆς ἰδέας, δείχνουνε πόσο καλὰ στέκει ὁ παραπάνου χαρακτήρισμός γιὰ τὸ ἔθνος τὸ Ἑλληνικό. Ὅχι γιὰτι νομίζουμε πὼς δὲν ἔπρεπε νὰ συζητηθῇ, και νὰ χτυπηθῇ ἀκόμα, ἡ γλωσσικὴ ἀναγέννηση, ἀπὸ κείνους πού εἶχανε δικὴ τους ἰδεολογία, δικὸ τους δρόμο και σειρά, μιὰ γιὰτι ὁ τρόπος τῆς πολεμικῆς φανέρωσε τὸ κατώτερο ἐπίπεδο τῆς λεγόμενης τάξης τῶν ἀθρόπων τῆς ἐπιστήμης, πού μακριὰ πάντα τους ἀπὸ τὸ πνεῦμα τῆς ἐπιστήμης ἐκμεταλλεύονταν τὸ ἄτυχο τῶνομά τῆς, ρίχνοντας στὰ σκυλιὰ τὰ ὄσια και τὰ ἱερά, ξεγελώντας τὸν κοσμάκη και νομίζοντας πὼς θὰ μπορέσουν και τοὺς γύρω τους ν' ἀφιοῖσουν μὲ τὰ ξεπεσμένα πατριωτικά τους ἰδανικά. Και γι' αὐτὸ τὸ μεγαλύτερο ρόλο στὸν πόλεμο κατὰ τῆς δημοτικῆς μας γλώσσας ἔπαιξαν και παίζουσι οἱ λόγοι οἱ «ἐθνικοί». Πόσο κάτω πρέπει νὰ στέκεται ἕνας λαὸς γιὰ νὰ τοὺς δῖνῃ αὐτὴ και πίστη, ὡ καθένας καταλαβαίνει.

Ὅμως αὐτὸ δὲν ἐμπόδισε, μέσα σὲ τέτοια περιουκλωσιά, τοὺς πῶ γενναίους ὀπαδοὺς τῆς νέας διδασκαλίας πού ὁ Ψυχάρης ἔφερε μπροστά στὰ μάτια τοῦ ἔθνους, νὰ τραθήξουν τὸ δρόμο τους μέσα σὲ εἰρωνεῖες, σὲ ἀδιαφορίες, σὲ κατατρεμοῦς. Ἐνα ρέμα δύνατὸ συνεπῆρε τὴν περιφρόνηση, κι ὅλοι τους ξαφνιασμένοι σταθήκανε νὰ ἰδοῦνε τὸ φοβερό τους ὄχτρο, ὅπως τοὺς τονε παρὰσταῖναν οἱ δασκάλαι.

Σὰν ἐναῖ ἐγκάρδιο βλαστάρι, ἕνα παιδὶ ἀτρόμητο, ἕνα μοσκόδοιο λουλούδι, ἕνα φωτερό σημάδι τοῦ ἀγῶνα τοῦ γλωσσικοῦ, τὸ μόνο και τὸ πρῶτο, πρέπει νὰ χαιρετηθῇ και νὰ ὕμνηθῇ τὸ φύλλο τοῦτο, πού ἔδειξε πὼς στὴν Ἑλλάδα τοῦ ἀπελιτισμοῦ, δὲν πέθανε ἡ θεία φωτιὰ τῆς Ἰδέας, δὲ σάπισε ὁ σπῆρος τῆς λευτερίας, δὲ χάθηκε γιὰ πάντα ἡ ἐλπίδα τῆς ζωῆς. Τὸ ἔργο τοῦ «Νουμά» θὰ λογαριασθῇ τόσο μιὰ μέρα, ὅσο δὲν τὸ ἐλπίζουμε. Τὸ καθαρὸ μάτι βλέπει κι ἀπὸ τώρα πόσο μεγάλη, πόσο βαριά, πόσο ἀψηλὴ στάθηκε ἡ δουλειὰ τῆς ὑπομονῆς και τῆς ἐπιμονῆς, μέσα σὲ χίλιω λογιῶν ἐμπόδια, γιὰ νὰ βαστήξῃ στὸν ἀνοιχτὸν ἀέρα, ἕνα φύλλο φτωχό, ἔρημο και περιφρονημένο ἀπὸ τὸν ὄχλο τῆς δασκαλεμένης ἀμάθειας, νὰ βαστήξῃ παλληκαρίσια σηκωμένο τὸ κόκκινο μπαϊράκι τῆς δημοτικῆς